TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija)

SPRENDIMAS

2004 m. liepos 15 d. *

Byloje C-345/02

dėl *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandai) pagal EB 234 straipsnį Teisingumo Teismui pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą šio teismo nagrinėjamoje byloje tarp

**Pearle BV,**

**Hans Prijs Optiek Franchise BV,**

**Rinck Opticiens BV**

ir

**Hoofdbedrijfschap Ambachten**

* Proceso kalba: olandų.

dėl EB sutarties 92 straipsnio 1 dalies (po pakeitimo – EB 87 straipsnio 1 dalis) ir 93 straipsnio 3 dalies (dabar – EB 88 straipsnio 3 dalis) išaiškinimo,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann, teisėjai A. Rosas, S. von Bahr, R. Silva de Lapuerta ir K. Lenaerts (pranešėjas),

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sekretorius R. Grass,

atsižvelgęs į rašytines pastabas, pateiktas:

— *Pearle BV, Hans Prijs Optiek Franchise BV* ir *Rinck Opticiens BV,* atstovaujamų *advocaat* P. E. Mazel,

— *Hoofdbedrijfschap Ambachten,* atstovaujamo *advocaat* R. A. A. Duk,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos S. Terstal,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos J. Flett ir H. van Vliet,

susipažinęs su teismo posėdžio pranešimu,

išklausęs 2004 m. sausio 29 d. posėdyje Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster, ir Komisijos, atstovaujamos H. van Vliet, pareikštas žodines pastabas,

susipažinęs su 2004 m. kovo 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

**Sprendimą**

1 2002 m. rugsėjo 27 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2002 m. rugsėjo 30 d., *Hoge Raad der Nederlanden* pagal EB 234 straipsnį pateikė du prejudicinius klausimus dėl EB sutarties 92 straipsnio 1 dalies (po pakeitimo – EB 87 straipsnio 1 dalis) ir 93 straipsnio 3 dalies (dabar – EB 88 straipsnio 3 dalis) išaiškinimo.

2 Šie klausimai iškilo byloje dėl *Hoofdbedrijfschap Ambachten* (toliau – HBA) nustatytų mokesčių jos narėms, tarp jų ieškovėms pagrindinėje byloje, skirtų optikos sektoriaus įmonių kolektyvinei reklaminei kampanijai finansuoti, teisėtumo.

## Teisinis pagrindas

*Bendrijos teisės aktai*

3 EB sutarties 92 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Išskyrus tuos atvejus, kai ši Sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai."

4 EB sutarties 93 straipsnyje numatyta:

„1. Komisija kartu su valstybėmis narėmis nuolat kontroliuoja visas tose valstybėse esamas pagalbos sistemas. Valstybėms narėms ji siūlo atitinkamas priemones, reikalingas bendrajai rinkai palaipsniui plėtoti arba jai veikti.

2. Jei, paprašiusi suinteresuotas šalis pateikti savo pastabas, Komisija nustato, jog tam tikra valstybės ar iš jos išteklių teikiama pagalba yra pagal 92 straipsnį nesuderinama su bendrąja rinka arba kad tokia pagalba netinkamai naudojama, ji priima sprendimą, reikalaujantį, kad atitinkama valstybė narė per Komisijos nustatytą laiką tokią pagalbą panaikintų ar pakeistų.

<...>

3. Apie visus ketinimus suteikti ar pakeisti pagalbą Komisija turi būti laiku informuojama, kad ji galėtų pateikti savo pastabas. Jei Komisija mano, kad tokie ketinimai pagal 92 straipsnį yra nesuderinami su bendrąja rinka, ji nedelsdama pradeda šio straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą. Atitinkama valstybė narė savo pasiūlytų priemonių neįgyvendina tol, kol nepriimamas galutinis sprendimas."

5 Pagal 1996 m. kovo 6 d. Komisijos pranešimo dėl *de minimis* pagalbos (OL C 68, 1996, p. 9, toliau – Pranešimas *de minimis*) pirmą pastraipą „nors bet kuri valstybės finansinė pagalba įmonei daugiau ar mažiau iškraipo arba gali iškraipyti konkurenciją tarp šios įmonės ir jos konkurentų, kuriems ši pagalba nėra teikiama, ne visa pagalba turi esminį poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai ir konkurencijai. Tai ypač taikoma labai mažo dydžio pagalbai". (Neoficialus vertimas)

6 Pagal Pranešimo *de minimis* antrą pastraipą Sutarties 92 straipsnio 1 dalis gali būti netaikoma pagalbai, kurios maksimalus dydis yra 100 000 ekiu (nuo šiol – 100 000 eurų), pervestų per trejus metus nuo pirmos *de minimis* pagalbos suteikimo. Šis dydis taikomas visoms pagalbos rūšims, nepaisant jos formos ir tikslo, išskyrus eksportui skirtą pagalbą, kuriai ši priemonė netaikoma.

*Nacionalinės teisės aktai*

Nyderlandų profesinės veiklos organizavimo įstatymas

7 1950 m. sausio 27 d. Nyderlandų profesinės veiklos organizavimo įstatymo (Wet op de bedrijfsorganisatie, toliau – WBO) pakeistoje redakcijoje, galiojusioje faktinių aplinkybių, dėl kurių buvo pradėta pagrindinė byla, metu, įtvirtintos profesinių asociacijų, kurios yra atsakingos už savo veiklos sektoriaus aprūpinimą ir vystymą, užduotys, sudėtis, darbo metodai, finansiniai reikalai ir priežiūra. Pagal WBO 71 straipsnį šios asociacijos turi atsižvelgti į atitinkamo sektoriaus įmonių ir jų darbuotojų interesus bei į bendrą viešąjį interesą.

8 Pagal WBO 73 straipsnį profesinių asociacijų valdymo organą pariteto pagrindu sudaro darbdavius ir darbuotojus atstovaujančių organizacijų atstovai.

9 Nyderlandų teisės aktų leidėjas suteikė šioms asociacijoms jų užduotims įgyvendinti būtiną kompetenciją. WBO 93 straipsnyje nustatyta, kad jų valdymo organams suteikiama teisė, išskyrus išimtinius atvejus, priimti taisykles, kurios, jų manymu, yra būtinos siekiant įgyvendinti šio įstatymo 71 straipsnyje numatytus tikslus, atsižvelgiant į atitinkamo ekonomikos sektoriaus įmonių ir jų darbuotojų darbo sąlygas. Šios taisyklės turi būti patvirtintos Socialinių reikalų ir ekonomikos tarybos (Sociaal-Economische Raad) ir pagal WBO 93 straipsnio penktą pastraipą negali riboti laisvos konkurencijos.

10 Remiantis WBO 126 straipsniu profesinės asociacijos tam, kad padengtų savo išlaidas, gali priimti taisykles, nustatančias mokesčius atitinkamos veiklos sektoriaus įmonėms. Bendri mokesčiai yra susiję su pačios profesinės asociacijos veikla. „Privalomi tiksliniai mokesčiai" skirti specialiems tikslams.

Nyderlandų įstatymas dėl administracinės teisenos, susijusios su profesinės veiklos organizavimu

11 1954 m. rugsėjo 16 d. Nyderlandų įstatymo dėl administracinės teisenos, susijusios su profesinės veiklos organizavimu (*Wet houdende administratieve rechtspraak bedrijfsorganisatie*), pakeistoje redakcijoje, galiojusioje faktinių aplinkybių, dėl kurių buvo pradėta pagrindinė byla, metu, nustatyta su profesinėmis organizacijomis susijusių ginčų nagrinėjimo tvarka.

12 Pagal šio įstatymo 4 ir 5 straipsnius fiziniai ar juridiniai asmenys, kurių interesams tiesiogiai turėjo įtakos profesinės asociacijos sprendimas, gali pareikšti ieškinį Nyderlandų teisės administraciniame ekonomikos teisme (*College van Beroep voor het bedrijfsleven*), jeigu mano, kad sprendimas prieštarauja bendro taikymo teisės aktams. To paties įstatymo 33 straipsnio 1 dalyje nurodytas 30 dienų terminas ieškiniui pareikšti, skaičiuojamas nuo pranešimo apie sprendimą, jo įteikimo arba įgyvendinimo dienos.

13 Pagal Nyderlandų teismų praktiką dėl privalomos teisinės galios, kai suinteresuotas asmuo, nepasinaudojęs jam suteikta administracine teisinės gynybos priemone, pareiškia ieškinį dėl netinkamo mokėjimo civilinių bylų teisme, pastarasis turi vadovautis principu, kad sprendimas, kuriuo remiantis buvo atliktas mokėjimas, jo priėmimo būdo ir turinio atžvilgiu yra teisėtas.

## Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

14 *Pearle BV, Hans Prijs Optiek franchise BV* ir *Rinck Opticiens BV* (toliau – ieškovės pagrindinėje byloje) yra Nyderlanduose įsteigtos įmonės, prekiaujančios optikos reikmenimis. Dėl veiklos pobūdžio pagal WBO jos priklauso viešosios teisės reglamentuojamai profesinei asociacijai HBA.

15 Privačios optikų asociacijos *Nederlandse Unie van Opticiens* (toliau – NUVO), kurios narės yra ieškovės pagrindinėje byloje, prašymu HBA 1988 m. pirmą kartą pagal WBO 126 straipsnį apmokestino savo narius „privalomu tiksliniu mokesčiu", skirtu optikos sektoriaus kolektyvinei reklaminei kampanijai finansuoti. Nuo to laiko bent iki 1993 m. panašus mokestis buvo nustatomas kiekvienais metais.

16 Visos ieškovės pagrindinėje byloje buvo apmokestinamos 850 NLG. Ieškovės pagrindinėje byloje administracine tvarka nepareiškė ieškinio dėl HBA sprendimu joms nustatyto mokesčio.

17 1995 m. kovo 29 d. ieškovės pagrindinėje byloje pareiškė ieškinį HBA *Rechtbank 's-Gravenhage* dėl taisyklių, nustatančių nagrinėjamus privalomus tikslinius mokesčius, panaikinimo ir dėl neteisėtai surinktų sumų, remiantis šiomis taisyklėmis, išieškojimo iš HBA.

18 Jos teigė, kad reklaminės kampanijos paslaugos yra pagalbos priemonės Sutarties 92 straipsnio 1 dalies prasme, ir kad HBA taisyklės, nustatančios mokesčius, skirtus šiai pagalbai finansuoti, buvo neteisėtos, kadangi apie jas nebuvo pranešta Komisijai pagal Sutarties 93 straipsnio 3 dalį.

19 Tarpiniu sprendimu pirmosios instancijos teismas iš dalies patenkino ieškovių pagrindinėje byloje reikalavimus. Šį sprendimą panaikinus apeliacine tvarka, jos pateikė kasacinį skundą *Hoge Raad der Nederlanden.*

20 Tokiomis aplinkybėmis *Hoge Raad der Nederlanden* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą, pateikdamas šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar nagrinėjama tvarka, nustatanti mokesčius kolektyvinei reklaminei kampanijai finansuoti, laikytina pagalba (ar jos dalimi) (Sutarties) 92 straipsnio 1 dalies prasme, ir apie ketinimą ją suteikti turi būti pranešta Komisijai pagal (Sutarties) 93 straipsnio 3 dalį? Ar tai taikoma tik teikiamai naudai, pasireiškiančiai kolektyvinės reklaminės kampanijos organizavimu ir vykdymu, ar taip pat ir jos finansavimo būdams, pavyzdžiui, mokesčius nustatančioms taisyklėms ir (arba) jas įgyvendinti priimtiems mokesčius nustatantiems sprendimams? Ar būtų kitaip, jeigu kolektyvinės reklaminės kampanijos paslaugos būtų teikiamos to pačio ekonomikos sektoriaus įmonėms, kaip ir to, kuriam sprendimu buvo nustatyti nagrinėjami mokesčiai? Teigiamai atsakius į šį klausimą, koks yra šis skirtumas? Ar svarbu nustatyti, ar visos viešojo subjekto patirtos išlaidos yra padengiamos įmonių, šios paslaugos gavėjų, mokamais privalomais tiksliniais mokesčiais tokiu būdu, kad suteikta nauda nieko nekainuoja valstybei? Ar svarbu žinoti, ar kolektyvinės reklaminės kampanijos nauda yra maždaug vienodai paskirstoma visam sektoriui ir ar kiekviena sektoriaus įmonė gali gauti maždaug vienodą šios kampanijos naudą?

2) Ar pareiga pranešti, įtvirtinta (Sutarties) 93 straipsnio 3 dalyje, taikoma kiekvienai pagalbos priemonei, ar tik pagalbai, atitinkančiai (Sutarties) 92 straipsnio 1 dalyje nustatytą sąvoką? Ar valstybė narė, kad išvengtų savo pareigos pranešti įgyvendinimo, gali pati įvertinti, ar pagalba atitinka (Sutarties) 92 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas? Jeigu taip, kokia apimtimi? Kokiu būdu

ši diskrecija galėtų panaikinti (Sutarties) 93 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą pareigą pranešti? Ar reikia padaryti išvadą, kad pareiga pranešti netaikoma tik tada, jeigu galima pagrįstai manyti, kad priemonė nėra pagalba?

3) Jeigu nacionalinis teismas <...> padaro išvadą, kad priemonė laikytina pagalba (Sutarties) 92 straipsnio 1 dalies prasme, ar nagrinėdamas, ar priemonė yra pagalba, apie kurią turėjo būti pranešta Komisijai pagal (Sutarties) 93 straipsnio 3 dalį, jis turi atsižvelgti į *de minimis* taisyklę, Komisijos įtvirtintą <...> (Pranešime *de minimis*)? Jeigu taip, ar ši *de minimis* taisyklė taip pat taikytina (ir turi atgalinį veikimą) pagalbos priemonėms, kurios buvo įvykdytos iki pranešimo paskelbimo, ir kokiu būdu ši *de minimis* taisyklė turėtų būti taikoma pagalbai, pavyzdžiui, metinei kolektyvinei reklaminei kampanijai, kuri yra naudinga visam sektoriui?

4) Ar sprendimas byloje C-39/94 (1996 m. liepos 11 d. Sprendimas *SFEI prieš La Poste*, C-39/94, Rink. p. I-3547) dėl (Sutarties) 93 straipsnio 3 dalies veiksmingumo reiškia, kad nacionalinis teismas turi panaikinti tiek taisykles, tiek sprendimus dėl mokesčių, priimtus šių taisyklių pagrindu, ir priteisti iš viešojo subjekto mokesčių grąžinimą, net jeigu tai prieštarauja Nyderlandų teismų praktikai dėl privalomos tokių sprendimų teisinės galios <...>? Ar svarbu tai, kad mokesčių grąžinimas nepanaikina naudos, kurią ekonomikos sektorius ir atskiros įmonės gavo dėl kolektyvinės reklaminės kampanijos? Ar pagal Bendrijos teisę yra leidžiama negrąžinti visos privalomų tikslinių mokesčių sumos ar jos dalies, jeigu nacionalinis teismas mano, kad ekonomikos sektorius ir atskiros įmonės gautų nepagrįstos naudos, atsižvelgiant į tai, kad dėl reklaminės kampanijos gauta nauda negali būti grąžinama?

5) Ar, jeigu apie pagalbos priemonę nebuvo pranešta pagal (Sutarties) 93 straipsnio 3 dalį, viešasis subjektas gali remtis minėta sprendimo dėl mokesčių privaloma teisine galia tam, kad nevykdytų savo pareigos grąžinti gautą pagalbą, jeigu

asmuo, kuriam šis sprendimas yra skirtas, nei tokio sprendimo priėmimo metu, nei laikotarpiu, per kurį jis galėjo būti ginčijamas administracinės teisenos tvarka, nežinojo, kad apie pagalbos priemonę, kurios dalis yra sprendimas dėl mokesčių nustatymo, nebuvo pranešta? Ar teisės subjektas turi teisę manyti, kad valdžios institucijos įvykdė savo pareigą pranešti pagal (Sutarties) 93 straipsnio 3 dalį?"

## Dėl prejudicinių klausimų

*Pirminės pastabos*

21 Pirmieji trys nacionalinio teismo klausimai, kuriuos reikia nagrinėti kartu, iš esmės yra, ar HBA vykdomas optikos sektoriaus reklaminės kampanijos finansavimas laikytinas valstybės pagalba Sutarties 92 straipsnio 1 dalies prasme, ir ar atitinkamais atvejais, atsižvelgiant į *de minimis* taisyklę, apie HBA taisykles, įtvirtinančias jos narių mokesčius, skirtus šiai kampanijai finansuoti, kaip apie pagalbos schemos dalį, turėjo būti pranešta Komisijai pagal Sutarties 93 straipsnio 3 dalį? Nacionalinis teismas norėtų patikslinti, ar privalomi tiksliniai mokesčiai, kuriais apmokestinamos ieškovės pagrindinėje byloje, dėl jų tiesioginio ryšio su nepranešta galima pagalba taip pat yra neteisėti ir iš esmės jie turi būti grąžinti.

22 Ketvirtas ir penktas klausimai yra, ar Sutarties 93 straipsnio 3 dalies veiksmingumas prieštarauja tam, kad pagrindinės bylos atveju būtų taikoma Nyderlandų teismų praktika dėl privalomos teisinės galios.

*Dėl pirmo, antro ir trečio klausimų*

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

23 Ieškovės pagrindinėje byloje ir Komisija tvirtina, kad HBA vykdomas optikos sektoriaus įmonių reklaminės kampanijos finansavimas yra valstybės pagalba Sutarties 92 straipsnio 1 dalies prasme, apie kurią turėjo būti pranešta Komisijai pagal Sutarties 93 straipsnio 3 dalį. Jos paaiškina, kad Sutarties 92 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta valstybės pagalbos sąvoka apima valstybės tiesiogiai arba per viešąją, ar šios valstybės paskirtą ar įsteigtą privačią įstaigą, pavyzdžiui, HBA, teikiamą pagalbą (2001 m. kovo 13 d. Sprendimas *PreussenElektra*, C-379/98, Rink. p. I-2099).

24 Viešosios valdžios priimta priemonė, palaikanti tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, nepraranda pagalbos pobūdžio dėl to, kad ji yra iš dalies ar visiškai finansuojama viešosios valdžios atitinkamoms įmonėms nustatytais mokesčiais (1977 m. kovo 22 d. Sprendimas *Steinike & Weinlig*, 78/76, Rink. p. 595 ir 1987 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, 259/85, Rink. p. 4393, 23 punktas). Taigi priemonė gali patekti į Sutarties 92 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, net jeigu ji buvo visiškai finansuojama tokio pobūdžio mokesčiais.

25 Ieškovių pagrindinėje byloje ir Komisijos manymu, Nyderlandų vyriausybė turėjo pranešti Komisijai visą būtiną informaciją dėl nustatytos tvarkos. Ši informacija turėjo apimti tiek informaciją apie reklaminės kampanijos organizavimą, tiek apie jos finansavimo būdus (1970 m. birželio 25 d. Sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją*, 47/69, Rink. p. 487).

26 HBA tvirtina, kad kolektyvinė reklaminė kampanija, kurią ji palaikė, nėra valstybės pagalba Sutarties prasme. Iš tikrųjų, jeigu valdžios institucijos įgyvendina šią kampaniją, palaikydamos atitinkamą prekybos, amato ar gamybos formą, ir finansuoja ją privalomu tiksliniu mokesčiu, kurį moka patys suinteresuoti asmenys, gaunantys iš to naudos, realiai tai nėra finansavimas iš valstybinių išteklių.

27 Nyderlandų vyriausybės nuomone, viešosios teisės reglamentuojamo subjekto priimtos taisyklės, kuriose privačios asociacijos prašymu nustatyti mokesčiai, skirti kolektyvinei reklaminei kampanijai finansuoti, nėra valstybės pagalba Sutarties 92 straipsnio 1 dalies prasme. Ji primena, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką (2000 m. gegužės 16 d. Sprendimas *Prancūzija prieš Ladbroke Racing ir Komisiją*, C-83/98 P, Rink. p. I-3271 ir minėtas sprendimas *PreussenElektra*) tik tiesiogiai ar netiesiogiai iš valstybinių išteklių suteikta nauda laikytina pagalba minėtos nuostatos prasme. Nyderlandų vyriausybė pabrėžia, kad nors pagrindinėje byloje HBA buvo teisiškai kompetentinga imtis priemonių surinkti ir paskirti išteklius pirmiau profesinių asociacijų nurodytam tikslui pasiekti, ši asociacija neturėjo teisės laisvai disponuoti šiais ištekliais.

Teisingumo Teismo vertinimas

28 Pagal Sutarties 93 straipsnio 3 dalį Komisija turi būti informuojama apie ketinimus suteikti ar pakeisti pagalbą. Jei ji mano, kad tokie ketinimai yra nesuderinami su bendrąja rinka, ji nedelsdama pradeda 93 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą. Atitinkama valstybė narė savo pasiūlytų priemonių neįgyvendina tol, kol nepriimamas galutinis sprendimas.

29 Pagal Teisingumo Teismo praktiką, jeigu pagalbos finansavimo būdas, pavyzdžiui, privalomi mokesčiai, yra sudedamoji pagalbos priemonės dalis, Komisija, nagrinėdama ją, būtinai turi atsižvelgti į šį finansavimo būdą (2003 m. spalio 21 d. Sprendimo *Van Calster ir kt.*, C-261/01 ir C-262/01, Rink. p. I-12249, 49 punktas ir 2003 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Enirisorse*, C-34/01–C-38/01, Rink. p. I-14243, 44 punktas).

30 Tokiu atveju pranešimas apie pagalbos priemones, numatytas Sutarties 93 straipsnio 3 dalyje, taip pat turi apimti jos finansavimo būdą tam, kad Komisija, remdamasi visa informacija, galėtų ją įvertinti. Priešingai, neatmetama galimybė, kad bus paskelbta suderinama pagalbos priemonė, kuri, jeigu Komisija žinotų apie jos finansavimo šaltinius, tokia negalėtų būti paskelbta (minėto sprendimo *Van Calster ir kt.* 50 punktas).

31 Nacionaliniai teismai turi užtikrinti teisės subjektų teisių apsaugą nuo galimo nacionalinės valdžios institucijų Sutarties 93 straipsnio 3 dalyje valstybėms narėms numatytų įsipareigojimų pažeidimo (žr., *inter alia*, 1991 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ir Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon*, C-354/90, Rink. p. I-5505, 12 punktą ir 1992 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Lornoy ir kt.*, C-17/91, Rink. p. I-6523, 30 punktą). Tam, kad būtų nustatyta, ar valstybės priemonė pažeidė šią nuostatą, nacionaliniam teismui gali prireikti aiškinti pagalbos sąvoką, numatytą Sutarties 92 straipsnio 1 dalyje (žr. minėto sprendimo *Steinike & Weinlig* 14 punktą, 1993 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Kirsammer-Hack*, C-189/91, Rink. p. I-6185, 14 punktą ir minėto sprendimo *SFEI ir kt.* 49 punktą). Sutarties 93 straipsnio 3 dalyje numatyta pareiga pranešti ir draudimas įgyvendinti skirti ketinimams suteikti ar pakeisti pagalbą Sutarties 92 straipsnio 1 dalies prasme.

32 Be to, primintina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką pagalbos nustatymas reiškia, kad visos Sutarties 92 straipsnio 1 dalyje numatytos sąlygos yra įvykdytos (žr. 1990 m. kovo 21 d. Sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, vadinamojo *Tubemeuse*, C-142/87, Rink. p. I-959, 25 punktą, 1994 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-278/92–C-280/92, Rink. p. I-4103, 20 punktą, 2002 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-482/99, Rink. p. I-4397, 68 punktą ir 2003 m. liepos 24 d. Sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, Rink. p. I-7747, 74 punktą).

33 Sutarties 92 straipsnio 1 dalyje nustatytos keturios sąlygos. Pirma, turi būti valstybės priemonės arba priemonės panaudojant valstybinius išteklius. Antra, šios priemonės turi turėti įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai. Trečia, jomis turi būti suteikta nauda pagalbos gavėjui. Ketvirta, jos turi ar gali iškraipyti konkurenciją (minėto sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* 75 punktas).

34 Dėl pirmos sąlygos pasakytina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką nereikia skirti atvejų, kai valstybės pagalba yra suteikiama tiesiogiai valstybės, ar per valstybės paskirtą arba įsteigtą viešąją ar privačią įstaigą (1988 m. birželio 7 d. Sprendimo *Graikija prieš Komisiją*, 57/86, Rink. p. 2855, 12 punktas, minėto sprendimo *PreussenElektra* 58 punktas ir 2003 m. lapkričio 20 d. *GEMO*, C-126/01, Rink. p. I-13769, 23 punktas).

35 Tačiau tam, kad nauda galėtų būti kvalifikuota kaip pagalba Sutarties 92 straipsnio 1 dalies prasme, ji turi būti, viena, suteikta tiesiogiai ar netiesiogiai iš valstybinių išteklių, ir antra, turi būti priskirta valstybei (1991 m. kovo 21 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-303/88, Rink. p. I-1433, 11 punktas, minėto 2002 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją* 24 punktas ir minėto sprendimo *GEMO* 24 punktas).

36 Net jeigu HBA yra viešasis subjektas, pagrindinėje byloje reklaminė kampanija nebuvo finansuojama iš nacionalinės valdžios institucijų disponuojamų lėšų. Priešingai, iš nacionalinio teismo sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išplaukia, kad HBA panaudotos lėšos atitinkamai reklaminei kampanijai finansuoti buvo surinktos iš jos narių – kampanijos naudos gavėjų privalomų tikslinių mokesčių, skirtų šiai reklaminei kampanijai organizuoti, pavidalu. Kadangi viešojo subjekto išlaidos, susijusios su šia kampanija, buvo visiškai kompensuotos jos gavėjų įmonių mokesčiais, HBA priemonėmis nesiekiama suteikti naudos, susijusios su papildoma našta valstybei arba šiai asociacijai (žr., *inter alia*, 1993 m. kovo 17 d. Sprendimo *Sloman Neptun*, C-72/91 ir C-73/91, Rink. p. I-887, 21 punktą).

37 Be to, iš bylos medžiagos matyti, kad atitinkamos reklaminės kampanijos organizavimo ir įgyvendinimo iniciatyva priklauso privačiai optikų asociacijai NUVO, o ne HBA. Kaip savo išvados 76 punkte pažymėjo generalinis advokatas, HBA buvo tik priemonė gauti ir paskirti išteklius pirmiau profesinių asociacijų nustatytam komerciniam tikslui pasiekti, ir nebuvo susijusi su Nyderlandų valdžios institucijų nustatyta politika.

38 Taigi ši byla skiriasi nuo minėtos bylos *Steinike & Weinlig*. Iš tikrųjų, pirma, pastarojoje byloje nagrinėjamas Fondas tuo pačiu metu buvo finansuojamas iš tiesioginių valstybės subsidijų ir jos įmonių mokesčių, kurių dydis ir apmokestinimo bazė buvo nustatyti Fondo steigimo įstatymu. Antra, atitinkamas Fondas buvo priemonė, skirta valstybės nustatytai politikai įgyvendinti, t. y. žemės ūkio, miškininkystės ir nacionalinės maisto pramonės plėtrai. Be to, minėtame 1987 m. lapkričio 11 d. Sprendime *Prancūzija prieš Komisiją* komitetas DEFI, kuriam buvo pervestos įplaukos, susijusios su mokesčiams nepriskirtinomis rinkliavomis Prancūzijos vyriausybės dekretu nustatytomis tekstilės produktų tiekimui į

Prancūziją, įgyvendino jos vyriausybės nustatytus veiksmus Prancūzijos tekstilės (aprangos) sektorių palaikyti.

39 Iš to matyti, kad Sutarties 92 straipsnio 1 dalyje numatyta sąlyga, kad priemonė turi būti valstybės pagalba, pagrindinės bylos aplinkybėmis nėra įvykdyta.

40 Todėl, kadangi reklaminės kampanijos finansavimo būdai nėra pagalbos priemonės Sutarties 92 straipsnio 1 dalies prasme sudedamoji dalis, apie juos neturėjo būti pranešta Komisijai Sutarties 93 straipsnio 3 dalyje numatytomis sąlygomis. Tokiomis aplinkybėmis nereikia specialiai atsakyti į *Hoge Raad der Nederlanden* klausimą dėl Pranešimo *de minimis* įtakos šios pareigos pranešti įgyvendinimo vertinimui.

41 Atsižvelgiant į visus pirmiau išdėstytus argumentus, į pirmus tris klausimus reikia atsakyti, kad pagal 92 straipsnio 1 dalį ir 93 straipsnio 3 dalį viešosios teisės reglamentuojamos profesinės asociacijos priimtos taisyklės dėl jos narių nuspręstos ir jų naudai organizuojamos reklaminės kampanijos finansavimo šių narių privalomais tiksliniais mokesčiais nėra sudedamoji pagalbos šių nuostatų prasme dalis ir apie jas neturėjo būti iš anksto pranešta Komisijai, kadangi yra nustatyta, kad finansavimas buvo atliktas iš išteklių, kuriais ši viešosios teisės reglamentuojama profesinė asociacija niekada negalėjo laisvai disponuoti.

*Dėl ketvirto ir penkto klausimų*

42 Šie nacionalinio teismo klausimai iš esmės yra, ar pagrindinės bylos aplinkybėmis Bendrijos teisė prieštarauja tam, kad kompetentingi nacionaliniai teismai taikytų Nyderlandų teismų praktiką dėl privalomos teisinės galios, pagal kurią jie negalėtų nagrinėti HBA sprendimų dėl ieškovėms pagrindinėje byloje nustatytų mokesčių teisėtumo, jeigu taisyklės, kuriomis remiantis buvo priimti šie sprendimai, buvo priimtos pažeidžiant Sutarties 93 straipsnio 3 dalį.

43 Kadangi atsakymas į pirmą, antrą ir trečią klausimus yra toks — HBA taisyklės dėl mokesčių, skirtų nagrinėjamai reklaminei kampanijai finansuoti, nėra sudedamoji pagalbos priemonės Sutarties 92 straipsnio 2 dalies prasme dalis ir apie jas neturėjo būti iš anksto pranešta Komisijai,– todėl konstatuotina, kad prielaida, kuria pagrįsti šie klausimai, šioje byloje nepasitvirtino. Todėl atsakyti į šiuos klausimus netikslinga.

**Dėl bylinėjimosi išlaidų**

44 Nyderlandų vyriausybės bei Komisijos, kurios pateikė Teisingumo Teismui savo pastabas, bylinėjimosi išlaidos nėra atlygintinos. Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas.

Remdamasis šiais motyvais,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

atsakydamas į klausimus, kuriuos jam 2002 m. rugsėjo 27 d. sprendimu pateikė *Hoge Raad der Nederlanden*, nutaria:

**EB sutarties 92 straipsnio 1 dalis (po pakeitimo – EB 87 straipsnio 1 dalis) ir 93 straipsnio 3 dalis (dabar – EB 88 straipsnio 3 dalis) aiškintinos, kad viešosios teisės reglamentuojamos profesinės asociacijos priimtos taisyklės dėl jos narių nuspręstos ir jų naudai organizuojamos reklaminės kampanijos finansavimo šių narių privalomais tiksliniais mokesčiais nėra sudedamoji pagalbos šių nuostatų prasme dalis ir apie jas neturėjo būti iš anksto pranešta Komisijai, kadangi yra nustatyta, kad finansavimas buvo atliktas iš išteklių, kuriais ši viešosios teisės profesinė asociacija niekada negalėjo laisvai disponuoti.**

Jann Rosas von Bahr

Silva de Lapuerta Lenaerts

Paskelbta 2004 m. liepos 15 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Sekretorius

R. Grass

Pirmosios kolegijos pirmininkas

P. Jann